

Allimû Evlâdekum Mahabbete Âli Beyti'n- Nebî

**Dr. Muhammed Abduh Yemânî, *Allimû Evlâdekum
Mahabbete Âli Beyti'n-Nebî, Müessesetü'l-Kütübî's-
Sekâfiyye, I. baskı,
Beyrut-1998, 253 s.***

Fikret KARAPINAR*

“Çocuklarınıza Nebî (s.a.s)’in Ehl-i Beyti’nin Sevgisini Öğretiniz” başlığını taşıyan bu çalışma, çocuklara Ehl-i beyt sevgisini öğretmek için kaleme alınmıştır. Baş tarafında Hz.Peygamberin hanımları, çocukları ve torunlarını gösteren bir şema verilmiştir. Müellif, kitabın ikinci basımı olan bu baskıya yazdığı önsözde, çalışmayı gözden geçirerek ilaveler yaptığını ifade etmektedir.

Çalışmaya, hadisler ışığında kısaca Nebî (s.a.v)’in ailesinin sevgisinin çocuklara neden öğretilmesi gerektiği izah edilerek başlanmıştır. Yazar, “Ehl-i beyt’in kimler olduğu” konusuna Ahzab 33, Haşr 7, Enfal 41 ayetleri vs. ile “Sekaleyn” hadisi diye bilinen hadisin yanı sıra başka hadisleri de kullanarak açıklık getirmektedir. O, Hz.Fatıma, Ali, Hasan ve Hüseyin (r.a); Hz.Peygamberin eşleri ve zürriyeti ile Hz.Ali, Akıl, Cafer ve Abbas ailelerinin Ehl-i beyt’ten olduklarını nasslara dayanarak belirtmektedir. Müellif, yaptığı bu çalışmada Âlü’l-beyt’ten Hz.Hatice (r.a)’nın neslinden olan Hz.Ali ile Fatıma’nın zürriyetini ele alacağını bildirmektedir. (s.15-20). “Umumi olarak Ehl-i beyt’in fazileti” başlığı altında onları sevmenin gerekliliğini vurgulayan 18 hadis ve ayetler zikredilmektedir. (s.21-25).

Muhammed Abduh “Seyyid ve şerif” konusunda, tartışmalara pek girmeden kısaca kavramların kelime anlamlarını verdikten sonra, kimler için kullanıldığını delilleriyle belirtmektedir. Kelimelerin Peygamberlerden sahabeye, beyefendiden hanımefendiye, kabileden özel topluluklara, halifelik yapmışlardan çocuklarına ve Ehl-i beyt ile zürriyetlerine varıncaya kadar geniş bir yelpazeye isim olarak kullanıldığını görmektedir. (s.26-28).

Günümüzde bazı insanların Hz.Hüseyin’in çocuklarına seygid, Hz.Hasan’ın çocuklarına ise şerif dediklerini, bu sebeple Ehl-i beyt ve zürriyetinden halifelik yapmış olanlara şerif, diğerlerine de seygid dendiği belirtilmektedir. Ancak pek çok İslam ülkesinde, her iki lakabın da gerek Hz.Hasan gerekse Hz Hüseyin tarafından olsun Ehl-i beyt neslinden gelen herkes için müştereken kullanıldığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte Ehl-i beyt’ten olan kızlar için bu lakapların kullanılıp kullanılmayacağı konusunda araştırmacılar arasında ihtilafın bulunduğu da

* Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi. fkarapinar@selcuk.edu.tr

hatırlatılmaktadır. (s.28).

Müellif, kelimelerin filolojik farkının her iki lakabın birbirinin yerine kullanma imkanı verdiğini, bununla birlikte verilerin seyyidin umumi şerifin ise hususi olarak ta kullanılabileceğini zikretmektedir. Nakledilen rivayetlerin seyyid ile şerif arasında bir farkın bulunmadığına, her seyyidin şerif ve her şerifin de seyyid olduğu sonucuna götürdüğünü bildirmektedir. H. IV. asrın başlarından itibaren Ehl-i beyt mensuplarının, Arap Yarımadasında çeşitli bölgelere hicret etmeye başladıklarını, daha sonra ticaret sebebiyle bir yandan Hindistan'a oradan Çin kıyılarına hatta civardaki bölge ülkelerine, diğer yandan Asya'dan Afrika kıtasına kadar ulaşarak İslam dinini götürme/yayma gibi ulvi bir görev üstlendikleri zikredilmektedir. (s.29-32).

Ehl-i beyt'in zekat veya sadaka alıp alamayacağı konusundaki yaygın kanaat, kesinlikle alamayacakları yönündedir. Ancak zamanla Müslümanların zayıflamaları sonucu, onların ganimetlerin 1/5'inden elde ettikleri hisseleri de azalmıştır. Oysa ganimetlerden paylarına düşen hisseler, onların gelirlerinin temelini teşkil etmekteydi. Buna bağlı olarak zaman içinde, muhtaç duruma düşen fakir Ehl-i beyt mensupları ortaya çıkmıştır. Onların ahvali her geçen gün daha da kötüye giderek zekat ve sadakaya muhtaç hale gelmişlerdir.

Günümüze kadar devam eden bu bozulma süreci, onları koruyup kollamak zorunda olan Müslümanların, görevlerini yerine getirmemeleri sonucu, Ehl-i beyt'ten fakir/muhtaç olanların haram olmasına rağmen zaruretten dolayı, zekat ve sadaka alabilecekleri hükmüne götürmüştür. Müellif, bunun günahının da Ehl-i beyt'in haklarını korumayan zenginlerin üzerine olacağını zikretmektedir. (s. 33-36).

Muhammed Abduh, "Ehl-i beyt'ten birisinin kötü davranması durumunda ne yapılacağı" meselesinde, İslam şeriatı karşısında herkesin eşit haklara sahip olduklarını ve üstünlüğün ancak takva ile olacağını nesep, soy gibi başka sebeplerle birinin diğerine karşı üstün olamayacağını ifade etmektedir. Delil olarak da Hz.Peygamberin çok sevdiği kızı 'Hz.Fatıma'nın bile hırsızlık yapması durumunda elini kesebileceği' rivayetini, getirmektedir. Ehl-i beyt'in Hz.Peygamber ile olan bağının akrabalık ile değil sadece ve sadece iman ve takva bağı ile olabileceği rivayetlerle vurgulanmaktadır. (s.37-42). Ehl-i beyt'e yakışmayacak davranışlar hususunda uyarılar yapıldıktan sonra onların sorumlulukları dile getirilmektedir.

Her nimetin bir şükürü olduğu gibi, Ehl-i beyt'e mensup olmanın da büyük bir şeref olmakla birlikte, bir o kadar da sorumluluk gerektirdiği hatırlatılmaktadır. Yazar Hz.Peygamber (s.a.s) ailesinin bu sorumluluğunu aşağıdaki yedi başlık altında, kısaca incelemektedir:

- a) Neseple gurur duyma ve koruma,
- b) Ehl-i beyt mensupları numune-i imtisaldır,
- c) Nesebe dayanmama/güvenmeme,
- d) Temiz olmaları ve arınmaları,
- e) Sahabe sevgisi,
- f) Gizlenmekten kaçınılmalı,
- g) Müslümanlar Ehl-i beyt mensuplarını severler. (s.43-55).

Müellif, Âlü'l-beyt'in sorumluluklarını ortaya koyduktan sonra "Öncekilerin ve sonrakileri efendisi, seçkin Ehl-i beyt'in başı olan Hz.Peygamber (s.a.s)'i kısaca tanıtmaktadır. Sonra sırasıyla, Mü'minleri annesi Hz.Hatice (r.a), Seyyide Fatımatü'z-Zehra (r.a), İmam Ali b. Ebi Talib (k.v), Müslümanların efendisi İmam Ebu Muhammed el-Hasan b. Ali b. Ebi Talib (r.a), Şehitlerin efendisi İmam Ebu Abdillah el-Hüseyin b. Ali b. Ebi Talib (r.a), -Hüseyin (r.a)'ın şehadeti ve kıymetli kafanın defini-, Zeynü'l-Âbidin Ali b. el-Hüseyin; Hz.Peygamberin kızları: Zeynep

(r.a), Rukiyye (r.a), Ümmü Külsüm (r.a); Hz.Peygamberin oğlu İbrahim'in ardından sırasıyla, Hz.Peygamberin hanımları, mü'minlerin anneleri (r.a): Seyyide Hatice (r.a), Seyyide Sevde bnt. Zem'a (r.a), Seyyide Aişe bnt. es-Sıddik (r.a), Seyyide Hafsa bnt. Ömer (r.a), Seyyide Zeynep bnt. Huzeyme (r.a), Seyyide Hind bnt. Ebi Ümeyye (Ümmü Seleme) (r.a), Seyyide Zeynep bnt. Cahş (r.a), Seyyide Cüveyriyye bnt. el-Hâris (r.a), Seyyide Safiyye bnt. Huyey (r.a), Seyyide Remle bnt. Ebi Süfyan (Ümmü Habîbe) (r.a), Seyyide Meymune (r.a) ve Seyyide Mariya (r.a) ve devamında da Hz.Peygamberin 11 amcasından Hazma b. Abdilmuttalib (r.a) ile el-Abbas b. Abdilmuttalib (r.a)'ın neseplerini, kısa hayat hikayelerini, ahlaklarını, faziletlerini, menkıbelerini, ibretli yönlerini hadislerle/rivayetlerle kısa kısa anlatmaktadır. (s.56-240).

Muhammed Abduh, 218-231. sayfalar arasında, Hz.Peygamberi 11 defa evlenmesinden dolayı eleştiren ve Müslümanların kalbine şüphe düşürmeye çalışan İslam düşmanlarına, bu evliliklerin sebeplerini açıklayarak cevap vermektedir.

Son olarak, Hz.Peygamberin altı halasının isimleri ile Hz.Peygamberin cariye ve kölelerinin isimleri verilmiş ve sonuç ile çalışma bitirilmiştir. (s.241-246).

Yalın bir dil kullanılan çalışmada, ayetlerle birlikte bol bol konuyla ilgili sahih hadisler kullanılmaya dikkat edilmiştir. Eserde delil olarak kullanılan hadisler, temel hadis kitaplarından yerleri tespit edilmekle yetinilmemiş sıhhat durumlarına da işaret edilmiştir. Ancak eserde, yer yer kaynakları belirtilmeyen bazı rivayetlerin varlığı da bir eksiklik. Netice-i kelam, çocuklara yönelik bu tür çalışmalara Türkçe'de de ihtiyaç duyulduğu malumun ilamıdır.